

Betreft: inbreng voor debat Ouderenzorg 4 juni 2026

Datum: 28 mei 2026

Geacht Kamerlid,

Vorige week publiceerde het SCP nieuwe cijfers over mantelzorg in Nederland. Deze zijn alarmerend – maar ze verrassen ons niet:

- Het aantal mensen dat mantelzorg verleent is gestegen naar 5,5 miljoen mensen, 40% van de volwassen bevolking
- Ruim 1 miljoen mensen geeft intensieve mantelzorg, meer dan 8u per week
- De toename is met name bij mensen in de leeftijdscategorie tot 55 jaar
- Het aantal ernstig belaste mantelzorgers is met 50% gestegen naar 600.000
- De ervaren belasting nam significant toe bij de jongste groep: 18- tot 34-jarigen.

Meer overbelasting, meer werkenden die mantelzorg verlenen. Dit is de rekening van het beleid om de druk op professionele zorg te verminderen en meer van mantelzorgers te vragen. Het is daarom relevanter dan ooit om overbelasting te voorkomen.

De mantelzorger betaalt, en daarmee de samenleving

Het beleid van langer thuis wonen en het afbouwen van professionele zorg heeft mensen een tweede baan gegeven. Gemiddeld zeven uur per week – naast werk, studie of opvoeding van kinderen. Voor honderdduizenden mensen is het structureel te veel.

Wie betaalt de prijs? Allereerst de mantelzorger zelf, die uitvalt door overbelasting. Maar ook de werkgever die meer verzuim ziet. De school die meer studenten met vertraging telt. En het zorgstelsel, dat de opvang van uitgevallen mantelzorgers absorbeert in een toch al overbelast systeem. Overbelasting is geen persoonlijk falen. Het is de uitkomst van een stelsel dat structureel te veel vraagt van mensen die nergens op kunnen terugvallen.

Versterk mantelzorg, versterk Nederland

Wil Nederland de zorg houdbaar houden, de arbeidsmarkt op sterkte houden en voorkomen dat een hele generatie jonge mensen met achterstand aan hun carrière begint – dan moet het volhouden van mantelzorg centraal staan. Niet als gunst, maar als recht. Verankerd in de wet, met drie maatregelen die in één wet thuishoren.

Vroeg signaleren, in plaats van laat ingrijpen

De eerste maatregel is bescherming tegen overbelasting. Dat vraagt om een verplichte draagkrachttoets op vaste momenten, met een eenduidig scoresysteem. Niet als bureaucratische maatregel, maar als vroeg waarschuwingssysteem. Voor de mantelzorger die overbelasting zelf vaak niet herkent. Voor de werkgever die pas kan

handelen als het al te laat is. Voor de gemeente die sturingsinformatie nodig heeft. En voor het zorgstelsel dat reageert op crises die voorkomen hadden kunnen worden. Vroeg signaleren is altijd goedkoper dan laat ingrijpen.

Een adempauze als recht, niet als gunst

De tweede maatregel is gegarandeerde vervangende zorg. Mantelzorgers stellen vandaag hun eigen gezondheid op het spel. Ze slaan huisartsbezoeken over. Ze stellen een operatie uit. Niet omdat ze het niet willen, maar omdat er niemand is die even invalt. Dit is geen individueel dilemma – het is een maatschappelijk risico. Een mantelzorger die zijn eigen gezondheid verwaarloost, wordt vroeg of laat zelf patiënt. Iedere mantelzorger heeft daarom recht op een adempauze: acute respijtzorg binnen een wettelijk vastgelegde termijn, snel en toegankelijk, zonder stapels formulieren.

Duidelijke regie- en coördinatieverantwoordelijkheid

Één regeling, één verhaal. Mantelzorgers die intensief zorgen zijn gemiddeld vier uur per week kwijt aan regelwerk waar ze maar te vaak in verdwalen. De huidige regeljungle ontmoedigt mensen om hulp te vragen. Eén wet met één aanspreekpunt is nodig.

Wilt u aan de minister vragen:

Over het SCP-rapport:

1. Hoe verklaart de minister dat het aantal ernstig belaste mantelzorgers in absolute aantallen met 50% is gestegen tot 600.000 mensen? En wat is de verklaring dat dit significant gestegen is onder de 18- tot 34-jarigen?
2. Deelt zij de conclusie dat het bieden van regelingen en ondersteuning relevanter dan ooit zijn om overbelasting te voorkomen? En aan welke denkt zij dan?

Over de houdbaarheid van zorg, arbeidsmarkt en overheidsfinanciën:

3. 600.000 ernstig belaste mantelzorgers is een maatschappelijk risico dat zich nu al uitbetaalt in verzuim, extra zorgkosten en uitval. Is de minister bereid werk te maken van een wettelijke positie voor mantelzorgers om tijdig ingrijpen mogelijk te maken én van snelle, toegankelijke respijtzorg? Zie bijlage voor een nadere toelichting op onze voorstellen.

Uw Kamer heeft deze week met meerderheid ingestemd met het voorstel van 50PLUS en SGP voor een plenair debat over mantelzorg later dit jaar. Daarmee geeft u aan hoe belangrijk dit thema voor u is. Heeft u vragen over onze voorstellen? Ik ga graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Esther Hendriks, Bestuurder MantelzorgNL

Bijlage: Wettelijke erkenning van de mantelzorger

Mantelzorg verdient een juridische basis. Een wettelijk verankering waarin vastgelegd is dat de formele zorg verantwoordelijkheid neemt als de grens van de mantelzorger in zicht komt. Het is tijd om in de zorgwetten de mantelzorger centraal te stellen met afspraken die bijdragen aan:

- Structurele erkenning: juridisch verankering dat mantelzorg geen restpost is, maar de basis van het zorgsysteem;
- Bescherming tegen overbelasting: een draagkrachttoets en zorgzwaarte afspraken dwingen formele zorg om grenzen te stellen en verantwoordelijkheid te nemen. Dit voorkomt dat mantelzorgers uitgeput en overbelast raken;
- De IGJ kent al een toetsingscriterium dat als basis kan bieden¹. Wettelijke versteviging is nodig zodat er gehandeld kan worden bij dreigende overbelasting bij de mantelzorger;
- Systeemverandering: zorginstellingen, gemeenten en verzekeraars dienen deze basis mee te nemen in hun visie, beleid en praktijk;
- Door een nieuwe bekostiging in te voeren, worden zorgaanbieders gestimuleerd om mantelzorgers te ondersteunen. Dan loont preventie in plaats van reparatie. Zorgaanbieders krijgen extra budget als zij vroegtijdig overbelasting signaleren en preventieve ondersteuning bieden. Dit voorkomt duurdere zorg op de lange termijn en kan uitval van de mantelzorger voorkomen met bijbehorende kosten.

¹ [Toetsingskader Toezicht op zorgnetwerken rond cliënten in de thuissituatie | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd](#)

Acute respijtzorg

Iedere mantelzorger heeft recht op een adempauze. Maar in de praktijk is respijtzorg lastig te regelen. Wij pleiten voor acute respijtzorg: snel, toegankelijk en zonder stapels formulieren. Voor mensen met een intensieve en langere zorgtaak is het de enige manier om de zorg thuis vol te houden. En mantelzorgers die zorgen zonder betrokkenheid van een zorgprofessional, moeten zelf aan de bel kunnen trekken. Een goed voorbeeld is het indicatieloze logeerbed in Den Bosch voor mantelzorgers.

Investeren in respijtzorg loont

- a. Voorkomen van verzuim: besparing van €1.000 per jaar per werknemer

18% van het ziekteverzuim onder werkenden is gerelateerd aan mantelzorg. Onderzoek van Ecorys² toont aan dat de inzet van respijtzorg bij werkende mantelzorgers tot €1.000 meer oplevert dan het kost, doordat uitval van de werkende mantelzorger wordt voorkomen. In sectoren met personeelstekorten zoals onderwijs en zorg, snijdt het mes dan aan twee kanten.

- b. Met logeertzorg wordt de zorg thuis langer volgehouden

DSP-onderzoek³ naar logeertzorg in gemeenten laat zien dat alle mantelzorgers fysieke of mentale klachten ondervinden door de intensieve zorg. De continue zorg voor de naaste maakt dat zij extra belasting ervaren. Logeertzorg geeft de mantelzorger tijd om tot rust te komen en op te laden. Zorg wordt langer op een verantwoorde wijze volgehouden en verpleeghuisopname daarmee uitgesteld.

- c. Betere kwaliteit van leven

En tot slot en minstens zo belangrijk: respijtzorg draagt bij aan de mentale en fysieke gezondheid van mantelzorgers. Het verlicht de druk op de mantelzorger en zorgt ervoor dat mantelzorgers minder gebruik hoeven te maken van formele zorg.

- De ArboUnie concludeerde deze maand in een onderzoek⁴ dat burn-out klachten onder 25-45 jarigen sinds 2020 zijn verdubbeld, waarbij het verlenen van mantelzorg één van de hoofdredenen is.
- En vorige maand stelde de GGD GHOR al op eigen onderzoekscijfers naar mantelzorg⁵: 'Mantelzorgers vormen de ruggengraat van de Nederlandse gezondheidszorg: zonder hen, zou de professionele zorg vastlopen. Mantelzorgers zijn bereid veel te dragen, maar hun draagkracht wordt structureel overschreden terwijl er nauwelijks herstelruimte wordt geboden.'

² [Mantelzorgers verleenden in 22 €2019 miljard aan zorg | Ecory's](#)

³ [Logeertzorg voor ouderen loont - DSP](#)

⁴ [Verdubbeling burn-out klachten onder 25-45 jarigen sinds 2020](#)

⁵ [Het laat je niet los - onderzoek naar de belasting van mantelzorgers - GGD GHOR Nederland](#)